

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.411.005.01.2022

Pani
Elżbieta Kowalik-Wirowska
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Tadeusza Kościuszki 25A
05-300 Mińsk Mazowiecki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/004 Prawidłowość przyznawania wybranych form pomocy przez ośrodki pomocy społecznej
z terenu województwa mazowieckiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ¹ ul. Tadeusza Kościuszki 25A, 05-300 Mińsk Mazowiecki
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Kowalik-Wirowska, Dyrektor MOPS, od 1 maja 2011 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawdliwość i rzetelność diagnozowania sytuacji lokalnej oraz zgłaszania potrzeb w zakresie pomocy społecznej. 2. Prawdliwość i rzetelność przyznawania wybranych świadczeń i usług w zakresie pomocy społecznej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2022. Na potrzeby kontroli wykorzystano również dowody sporządzone przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontrolerzy	1. Joanna Celińska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KPS/75/2022 z 19 grudnia 2022 r. 2. Marcin Grabowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/1/2023 z 2 stycznia 2023 r.

(akta kontroli str. 1-4)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Ośrodek prawidłowo realizował zadania polegające na przyznawaniu świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom wymagającym pomocy. Złożone do MOPS wnioski były weryfikowane i w każdym przypadku prawidłowo określono dochód osoby lub rodziny ubiegającej się o wsparcie, kwoty zasiłków oraz odpłatność za otrzymywane usługi opiekuńcze i pobyt w domach pomocy społecznej.

Decyzje administracyjne, w przypadku każdej z form wsparcia, wydawane były przez osobę posiadającą upoważnienie Burmistrza Miasta Mińsk Mazowiecki i zawierały elementy wymagane przepisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁴. Nieprawidłowości stwierdzono jednak w przypadku analizowanych decyzji przyznających usługi opiekuńcze w 2021 r., w których nie wskazywano miejsca świadczenia wsparcia, ponadto decyzje przyznające usługi opiekuńcze były niezgodne z obowiązującą uchwałą Rady Miasta⁵, gdyż podawano w nich błędny termin wnoszenia odpłatności za otrzymaną pomoc.

¹ Dalej: Ośrodek lub MOPS.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm., dalej: Kpa.

⁵ Uchwała nr VIII/63/11 z dnia 27 czerwca 2011 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dalej: uchwała w sprawie usług opiekuńczych.

Ośrodek bez zbędnej zwłoki kierował osoby zainteresowane do domu pomocy społecznej. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki odmowy skierowania do takiej placówki, jednak w dwóch przypadkach, z osobami zobowiązanymi do współfinansowania kosztów pobytu, nie zawarto umowy ustalającej wysokość wnoszonej przez nie opłaty za pobyt w placówce, co skutkowało niewyegzekwowaniem części odpłatności. W jednym przypadku z osobami tymi Ośrodek nie przeprowadził nawet rodzinnego wywiadu środowiskowego w celu ustalenia wysokości dochodów i możliwości finansowych osób zobowiązanych, mimo upływu roku od dnia zakończenia pobytu tej osoby w domu pomocy społecznej.

Ośrodek przeprowadził diagnozę sytuacji społecznej na terenie miasta, lecz w opracowanej w tym okresie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2025 nie określono ram finansowych oraz mierników realizacji działań, co wskazuje, że dokument ma jedynie charakter deklaracyjny i uniemożliwia ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów. Ośrodek zasadniczo rzetelnie i terminowo opracowywał wymaganą sprawozdawczość, lecz w składanych Radzie Miasta Sprawozdaniach z działalności MOPS dyrektor nie przedstawiała potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawidłowość i rzetelność diagnozowania sytuacji lokalnej oraz zgłaszania potrzeb w zakresie pomocy społecznej

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie z § 5 pkt 3 Statutu MOPS do zadań Ośrodka należało opracowanie, realizacja i koordynacja miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz innych miejskich programów społecznych⁷.

(akta kontroli str. 6-8)

Od października 2022 r. w mieście obowiązuje Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025⁸.

Zgodnie z art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁹ Strategia zawierała diagnozę sytuacji społecznej na terenie miasta. W celu pełnego zdiagnozowania skali potrzeb osób wymagających wsparcia MOPS przeprowadził badanie problemów społecznych w opinii środowiska lokalnego. Przeprowadzając badania wystosowano ankiety do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, m.in. radnych, przedstawicieli placówek oświatowych i kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, organizacji pozarządowych. Wyniki ankiety wykazały, że do najważniejszych problemów społecznych w mieście należy zaliczyć: problemy wieku podeszłego oraz bezrobocie (po 14% wskazań); niepełnosprawność i długotrwała choroba oraz ochrona zdrowia (po 12% wskazań), a także uzależnienia (11% wskazań). Grupami najbardziej zagrożonymi wykluczeniem społecznym są osoby niepełnosprawne (21% odpowiedzi), osoby starsze i samotne (20%

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Uchwała nr XIII/102/11 Rady Miasta Mińsk Mazowiecki z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie nadania Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim, ze zm., dalej: Statut.

⁸ Przyjęta uchwałą nr LI.456.2022 Rady Miasta Mińsk Mazowiecki z dnia 24 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Mińsk Mazowiecki na lata 2022-2025, dalej: Strategia.

⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, ze zm., dalej: ustawa o pomocy społecznej.

odpowiedzi), osoby uzależnione (19% odpowiedzi), bezdomne (12% odpowiedzi) oraz rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (15% odpowiedzi).

(akta kontroli str. 84-127)

W Strategii wyznaczono pięć celów strategicznych¹⁰: *Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz zapobieganie ich skutkom; Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży; Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym; Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w mieście; Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.*

Celami odnoszącymi się w szczególności do kwestii wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, wieku, bezrobocia, niepełnosprawności czy bezdomności były cele 1 i 3.

W celu strategicznym 1 – *Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz zapobieganie ich skutkom* wyznaczono trzy cele operacyjne: *Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa socjalnego; Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy; Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.* Przewidywanymi kierunkami działań m.in. były¹¹: *Udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej; Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji; Rozwój w mieście zasobu mieszkań komunalnych i socjalnych; Praca socjalna z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością; Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością i zapewnienie im dostępu do poradnictwa socjalnego.*

Czas realizacji działań został określony na lata 2022-2025, a podmiotem odpowiedzialnym za ich wykonanie MOPS w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy, Zarządem Gospodarki Komunalnej i organizacjami pozarządowymi. Jako źródło finansowania ww. działań przewidziano budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, organizacje pozarządowe oraz sponsorów. Kontrola wykazała, że nie określono ram finansowych realizacji tego celu. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

Jako wskaźniki monitoringowe ww. celu ustalono: liczbę osób bezdomnych w mieście; liczbę osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie; liczbę osób wychodzących z bezdomności rok do roku. W prognozie zmian wskazano, że działania te powinny przyczynić się do zwiększenia liczby osób zaktywizowanych; zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej; zmniejszenia liczby osób bezdomnych.

W czasie kontroli ustalono, że nie wskazano mierników pozwalających na pomiar stopnia osiągnięcia zamierzonego celu oraz prognozowanej zmiany. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

W celu strategicznym 3 – *Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym* wyznaczono dwa cele operacyjne: *Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki, a także Ograniczanie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.* Jako kierunki działań przewidziano m.in.: *Prowadzenie pracy socjalnej; Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym pomocy finansowej i rzeczowej; Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych; Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne.* Realizację celów i działań zaplanowano na cały okres obowiązywania dokumentu, jako podmiot odpowiedzialny wyznaczono MOPS w partnerstwie z Powiatowym Centrum Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, domami pomocy społecznej, placówkami służby

¹⁰ Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. a ustawy o pomocy społecznej.

¹¹ Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. b ww. ustawy.

zdrowia i społecznością lokalną. Wskazanymi źródłami finansowania ww. działań były m.in: środki z budżetu samorządowego i centralnego; środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; fundusze zewnętrzne (np. z UE); środki pozyskane od sponsorów indywidualnych. Kontrola wykazała, że nie określono ram finansowych realizacji tego celu. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Wskaźnikami monitoringowymi ww. celu określono: liczbę osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców; liczbę rodzin objętych świadczeniami z pomocy społecznej i z powodu niepełnosprawności; liczbę osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi oraz liczbę osób korzystających z usług w domu dziennego pobytu. W prognozie zmian zapisano, że działania te powinny przyczynić się do zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym; podniesienia jakości świadczonych usług; podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Podczas kontroli ustalono, że nie wskazano mierników pozwalających na pomiar stopnia osiągnięcia zamierzonego celu oraz prognozowanej zmiany. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 84-129)

1.2. W latach 2021-2022 dyrektor MOPS składała Radzie Miasta sprawozdania z działalności Ośrodka. W sprawozdaniach tych nie przedstawiono potrzeb w zakresie pomocy społecznej. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 130-150)

Ośrodek terminowo i rzetelnie opracował ocenę zasobów pomocy społecznej za 2021 r., która stanowiła podstawę planowania budżetu MOPS na 2022 r., a także półroczne i roczne sprawozdania z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach MRiPS-03 oraz sprawozdanie o placówkach zapewniających całodobową opiekę i wsparcie MRiPS-05.

(akta kontroli str. 152-193)

1.3. W latach 2021-2022 usługami opiekuńczymi MOPS objął łącznie 110 osób – w każdym przypadku były to usługi w miejscu zamieszkania. Na realizację usług wydatkowano łącznie 985,1 tys. zł. Wydatki na jedną osobę korzystającą z takiego wsparcia wyniosły 8,9 tys. zł. MOPS nie świadczył usług opiekuńczych osobom przebywającym w ośrodkach wsparcia, w rodzinnych domach pomocy oraz w mieszkaniach chronionych.

Ww. okresie w domach pomocy społecznej¹² przebywało łącznie 67 osób, przy czym skierowanie wówczas uzyskało 15 osób. Wydatki na finansowanie pobytu wszystkich osób w tego typu placówkach wyniosły łącznie 2434,3 tys. zł, co oznacza, że za pobyt jednej osoby ponoszono odpłatność w wysokości 36,3 tys. zł, tj. czterokrotnie więcej niż za pomoc w formie usług opiekuńczych.

(akta kontroli str. 505-508)

1.4. Ośrodek informował mieszkańców miasta o możliwości uzyskania przez seniorów oraz osoby niepełnosprawne wsparcia w różnych formach. W wydanym przez MOPS „Informatorze dla seniora”¹³ wyszczególniono formy oferowanej pomocy, tj. usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, opieka wytchnieniowa, asystent osobisty osoby niepełnosprawnej, opieka 75+, program wsparcia i aktywizacji seniorów

¹² Dalej: dps lub placówka.

¹³ Dalej: Informator.

w mieście, punkt mińskiego seniora, punkt nieodpłatnej pomocy prawnej, wolontariat MOPS, dom dziennego pobytu oraz domy pomocy społecznej. W przypadku każdej z wymienionych form wskazano na czym one polegają, do kogo są adresowane oraz główne cele ich realizacji. W *Informatorze* podano adres MOPS wraz z numerami telefonów oraz adresem mailowym i adresem strony internetowej Ośrodka. *Informator* zawierał także adresy, numery telefonów i adresy mailowe domów pomocy społecznej funkcjonujących w powiecie mińskim.

Informator wydany został w nakładzie 1500 egzemplarzy i przekazany do 26 miejskich instytucji, m.in. do: Urzędu Miasta, Mińskiego Centrum Profilaktyki, Miejskiej Biblioteki Publicznej, przychodni lekarskich, aptek, urzędów pocztowych, parafii rzymskokatolickich oraz dwóch spółdzielni mieszkaniowych.

Osoby poszukujące wsparcia mogły też znaleźć informacje na stronach internetowych Ośrodka, gdzie prezentowano m.in.: Projekt Socjalny: Punkt Mińskiego Seniora w Mińsku Mazowieckim realizowany w oparciu o założenia Programu Wspierania i Aktywizacji Seniorów w Mieście Mińsk Mazowiecki na lata 2021-2025, Projekt Lato Seniora na 2021 r. i 2022 r., a także programy realizowane ze środków Funduszu Solidarnościowego. Także tutaj, w przypadku każdej formy, wskazywano kontakt do osoby zajmującej się tą formą wsparcia.

(akta kontroli str. 471-498)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Opracowana przez MOPS Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2025 nie spełniała wymogów ustawowych:
 - a) W Strategii nie wskazano ram finansowych realizacji poszczególnych celów, co było niezgodne z art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności określenie sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych. W Strategii wskazano jedynie źródła finansowania działań, którymi w szczególności były: budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, organizacje pozarządowe i sponsorzy. NIK zwraca uwagę, że mimo, iż ustawodawca nie zdefiniował pojęcia ram finansowych to nie można uznać podania źródeł finansowania za spełnienie wymogu ustawowego. W opracowaniach tematycznych podkreśla się, że obowiązek określenia ram finansowych wskazuje na konieczność zapewnienia strategiom rozwiązywania problemów społecznych środków na realizację przyjętych w niej działań. Dlatego też ramy finansowe powinny określać co najmniej maksymalne kwoty środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań przewidzianych w Strategii¹⁴.
 - b) W obowiązującej Strategii nie określono także mierników realizacji ustalonych celów. NIK zaznacza, że aby móc jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie czy cel został zrealizowany, do każdego celu należy określić miernik. Przyjęte mierniki powinny umożliwić rzetelne i obiektywne określenie stopnia realizacji celu; odnieść się do rezultatu jaki ma być osiągnięty; mierzyć tylko to na co jednostka ma wpływ; bazować na wiarygodnych i w miarę dostępnych informacjach¹⁵. Wykonanie celów i zadań należy zatem obserwować i kontrolować za pomocą wyznaczonych

¹⁴ Makuch Marta, Moroń Dorota – „Ramy finansowe gminnych i powiatowych strategii rozwiązywania problemów społecznych – prawo i praktyka” (opublikowano: Samorząd Terytorialny 2015/1-2/133-143).

¹⁵ Załącznik do komunikatu nr 6 Ministra Finansów z dnia 6 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wytycznych dla sektora finansów publicznych w zakresie planowania i zarządzania ryzykiem (Dz. Urz. MF poz. 56).

mierników, które są kluczowym narzędziem pozwalającym na monitorowanie ich osiągnięcia¹⁶.

W Strategii zapisano, że monitoring będzie polegał „na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych lub zrealizowanych już działań przez zespół monitorujący Strategię w MOPS. Gromadzone dane pozwolą stwierdzić (...), czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany”. Zdaniem NIK, nieustalenie mierników, w których wskazane byłyby wartości początkowe i końcowe, powoduje że MOPS nie dysponuje fundamentalnym instrumentem umożliwiającym monitorowanie stopnia realizacji celów, zatem niemożliwa będzie ocena, czy wyznaczone działania zmierzają we właściwym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

(akta kontroli str. 517-519)

- 2 W złożonych Radzie Miasta Mińsk Mazowiecki Sprawozdaniach z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim za 2020 r. i za 2021 r. nie przedstawiono potrzeb w zakresie pomocy społecznej, co było niezgodne z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 130-150)

Według wyjaśnień dyrektor MOPS powodem niewskazania potrzeb było skupienie wszystkich sił Ośrodka na świadczeniu pomocy najbardziej potrzebującym mieszkańcom miasta, niewychodzącym z domu ze względu na panującą w tych latach epidemię COVID. Działalność MOPS skoncentrowała się na utrzymywaniu kontaktu z osobami przebywającymi na kwarantannie oraz dostarczaniu im zakupów, posiłków itp. Za najważniejsze uznano wówczas bieżące sprawy bezpieczeństwa epidemiologicznego i życiowego mieszkańców.

(akta kontroli str. 513-519)

OCENA CZĄSTKOWA

W celu zdiagnozowania sytuacji mieszkańców miasta, przed opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2025, MOPS przeprowadził badanie opinii publicznej, które wykazało najważniejsze problemy dotyczące osób starszych, samotnych, bezrobotnych, niepełnosprawnych, rodzin mających problemy opiekuńczo-wychowawcze. W opracowanym dokumencie nie wskazano jednak ram finansowych oraz mierników realizacji działań, co uniemożliwia ocenę, czy wyznaczone działania zmierzają we właściwym kierunku i przynoszą zakładane efekty. Ośrodek w wyznaczonym czasie sporządzał wymaganą sprawozdawczość, lecz w składanych Radzie Miasta Sprawozdaniach z działalności MOPS za lata 2020 i 2021 dyrektor MOPS nie przedstawiła potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

OBSZAR

2. Prawdliwość i rzetelność przyznawania wybranych świadczeń i usług z zakresu pomocy społecznej.

Opis stanu faktycznego

2.1. Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym MOPS¹⁷ prowadzenie postępowań w sprawie kierowania do domów pomocy społecznej oraz przygotowanie decyzji o skierowaniu oraz odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej należało do zadań Działu Pomocy Środowiskowej MOPS¹⁸.

¹⁶ Por. pkt 6 Standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (załącznik do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, Dz. Urz. MF Nr 15, poz. 84).

¹⁷ Wprowadzonym zarządzeniem Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim z dnia 15 kwietnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego MOPS w Mińsku Mazowieckim ze zm., dalej: Regulamin organizacyjny.

¹⁸ § 11 ust. 3 pkt 10-11 Regulaminu organizacyjnego.

Organizowanie usług w domach osób chorych, starych, niepełnosprawnych, wymagających pomocy innych osób poprzez wykonywanie czynności pielęgnacyjnych, gospodarczych, opiekuńczych w miejscu zamieszkania; opracowywanie decyzji przyznających prawo do korzystania z usług opiekuńczych; ustalanie harmonogramu pracy dla opiekunek domowych; przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w zakresie przyznania usług opiekuńczych należało do zadań Sekcji Usług Opiekuńczych, wchodzącej w skład Działu Pomocy Środowiskowej¹⁹.

Przygotowaniem decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń z pomocy społecznej; realizacją świadczeń poprzez sporządzanie list wypłat; prowadzeniem rejestrów osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej zajmowała się natomiast Sekcja Realizacji Pomocy wchodząca w skład Działu Pomocy Środowiskowej²⁰.

Każda decyzja administracyjna przygotowywana była w formie projektu przez Sekcję Realizacji Pomocy i przedkładana radcy prawnemu, po akceptacji którego projekt decyzji zatwierdzał dyrektor MOPS, posiadający upoważnienie Burmistrza Miasta Mińsk Mazowiecki do wydawania decyzji administracyjnych²¹.

(akta kontroli str. 12-30)

2.2. W latach 2021-2022 warunki przyznawania i ponoszenia odpłatności za usługi opiekuńcze oraz częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat określone zostały w uchwale Rady Miasta Mińsk Mazowiecki w sprawie usług opiekuńczych.

W uchwale wskazano, że zakres usług opiekuńczych, termin ich świadczenia oraz wysokość odpłatności, którą ponosi świadczeniobiorca, określa w decyzji administracyjnej dyrektor MOPS w oparciu o: ocenę sytuacji życiowej, w tym potrzeb wnioskodawcy, przeprowadzoną na podstawie wywiadu środowiskowego; opinię lekarza o sytuacji zdrowotnej wnioskodawcy w formie zaświadczenia o zalecanej pielęgnacji i ocenę możliwości zapewnienia opieki przez rodzinę²². Pełna odpłatność za jedną godzinę usług opiekuńczych wynosiła 1,3% najniższej emerytury, której wysokość jest corocznie określana w komunikacie Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych²³. W uchwale określono także warunki całkowitego lub częściowego zwolnienia z odpłatności za otrzymywane usługi opiekuńcze²⁴. Nieodpłatne usługi opiekuńcze mogły otrzymać osoby, których dochód nie przekraczał kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zaś wnioskodawcy których dochód przekraczał ww. kwotę dokonywali zwrotu wydatków w wysokości określonej w uchwale²⁵.

Uchwała określała także sposób i termin wnoszenia odpłatności za otrzymywane usługi opiekuńcze²⁶.

(akta kontroli str. 198-203)

W mieście obowiązywał „Standard usług opiekuńczych dla osób starszych świadczonych w miejscu zamieszkania dla mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki”²⁷ oraz „Standard usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania dla

¹⁹ § 12 Regulaminu organizacyjnego.

²⁰ § 13 Regulaminu organizacyjnego.

²¹ Upoważnienie nr WO.0052.34.2020 Burmistrza Miasta Mińsk Mazowiecki z dnia 7 października 2020 r. do prowadzenia postępowań, wydawania decyzji administracyjnych i postanowień oraz poświadczania za zgodność z oryginałem odpisów dokumentów oraz innych czynności, ze zm.

²² § 2 ust. 3 uchwały w sprawie usług opiekuńczych.

²³ § 3 ust. 5 ww. uchwały.

²⁴ § 4 uchwały.

²⁵ § 3 ust. 1 i 2 ww. uchwały.

²⁶ § 3 ust. 7 ww. uchwały.

²⁷ Zarządzenie nr 32/2013 dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim z dnia 12 września 2013 r., dalej: Standard usług 2013.

mieszkańców miasta Mińsk Mazowiecki”²⁸. Zgodnie z ww. dokumentem zakres rzeczowy usług opiekuńczych obejmuje różnorodne czynności o charakterze wspomagającym, opiekuńczym i pielęgnacyjnym, które mogą być przyznawane i świadczone osobom wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiece higienicznej, pielęgnacji i utrzymywaniu kontaktów z otoczeniem. Przyznając usługi MOPS brał pod uwagę konieczność zaspokojenia niezbędnych potrzeb osoby, jej sytuację socjalno-bytową i rodzinną oraz możliwość wykorzystania uprawnień i zasobów i na tej podstawie ustalał indywidualny zakres usług, ze wskazaniem konkretnych czynności. W dokumencie wymieniono także zobowiązania opiekunek²⁹, np. świadczenie usług sumiennie i starannie, w wymiarze i zakresie określonym przez MOPS; stosowanie zasady wspomagania osoby objętej usługami i aktywizowania jej, a nie wyręczania; zachowanie tajemnicy służbowej w zakresie informacji uzyskanych na temat osoby objętej usługami i osób stanowiących jej najbliższe otoczenie; przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów przeciwpożarowych; rzetelne i terminowe rozliczanie się z pieniędzy otrzymanych od osoby objętej usługami z przeznaczeniem na dokonanie zakupów, realizację recept lub opłacenie rachunków; nieobarczanie osoby otrzymującej usługi osobistymi problemami; dokumentowanie wykonania czynności opiekuńczych.

(akta kontroli str.204-247)

W latach 2021-2022 łącznie 122 osoby złożyły do MOPS wnioski o przyznanie usług opiekuńczych, w tym 58 osób w 2021 r. i 64 osoby w 2022 r. Ww. okresie Ośrodek wydał 95 decyzji przyznających tę formę wsparcia (44 decyzje w 2021 r. i 51 w 2022 r.). Usługami opiekuńczymi objęto łącznie 110 osób, w tym 52 osoby w 2021 r. i 58 osób w 2022 r. Ww. okresie umorzono 12 postępowań (po sześć w każdym z kontrolowanych lat)³⁰. W 2021 r. nie wydano żadnej decyzji odmawiającej przyznania usług opiekuńczych, a w 2022 r. wydano jedną decyzję odmawiającą przyznania usług opiekuńczych.

W ocenie zasobów pomocy społecznej potrzeby na świadczenie usług opiekuńczych w 2021 r. i w 2022 r. określone zostały na kwotę po 419,7 tys. zł. W projekcie budżetu MOPS na 2021 r. kwota na ten cel wynosiła 461,6 tys. zł, a w projekcie budżetu na 2022 r. – 647,3 tys. zł. W budżecie po zmianach na 2021 r. na wsparcie w formie usług opiekuńczych zaplanowano 419,7 tys. zł, a na 2022 r. – 582,3 tys. zł. Wydatki na usługi opiekuńcze ww. okresie wyniosły łącznie 985,1 tys. zł, w tym 419,7 tys. zł w 2021 r.³¹ i 565,4 tys. zł w 2022 r.³² Usługi opiekuńcze realizowali pracownicy zatrudnieni w MOPS, w latach 2021-2022 było to 10 osób.

(akta kontroli str. 505-508)

Kontrolą objęto decyzje przyznające usługi opiekuńcze 19 osobom (20% osób korzystających z tej formy wsparcia w ww. latach), w tym 10 osobom w 2021 r. oraz dziewięciu osobom w 2022 r., a także jedną decyzję odmawiającą przyznania pomocy w formie usług opiekuńczych wydaną w 2022 r.

²⁸ Zarządzenie nr 28/21 dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim z dnia 1 września 2021 r., dalej: Standard usług 2021.

²⁹ W Standardzie usług 2021 – Kodeks etyczny opiekunek.

³⁰ Umorzenia z powodu rezygnacji strony (decyzje nr: SRP.4161.3759.40.96.21 z dnia 21 kwietnia 2021 r.; SRP.4161.3835.45.119.21 z dnia 3 sierpnia 2021 r.; SRP.4161.3877.44.127.21 z dnia 4 października; SRP.4161.4343.44.141.22 z dnia 19 maja 2022 r.; SRP.4161.4508.47.144.22 z dnia 23 czerwca 2022 r.; SRP.4161.4570.49.147.22 z dnia 25 lipca 2022 r.

³¹ W tym 355 tys. zł – wydatki MOPS oraz 64,7 tys. zł – odpłatność wnoszona przez osoby korzystające z usług opiekuńczych.

³² W tym 484 tys. zł – wydatki MOPS oraz 81,4 tys. zł – odpłatność wnoszona przez osoby korzystające z usług opiekuńczych.

W 2021 r. wszystkie osoby, których dokumentacja była analizowana zgłosiły podanie o udzielenie pomocy w formie usług opiekuńczych, przy czym dziewięć spośród 10 osób, które otrzymały świadczenie w 2021 r. dokonało zgłoszenia telefonicznego, w jednym przypadku zgłoszenie takie zostało własnoręcznie podpisane przez osoby ubiegające się o otrzymanie usług opiekuńczych oraz ich krewną, z którą zainteresowani utrzymywali kontakt i która częściowo wspiera ich w codziennych czynnościach. W 2022 r. wszystkie osoby ubiegające się o przyznanie lub przedłużenie pomocy w formie usług opiekuńczych, których dokumentację analizowano, złożyły własnoręcznie podpisane podanie o przyznanie takiego wsparcia.

W przypadku wszystkich analizowanych spraw, przed przyznaniem usług opiekuńczych, przeprowadzono rodzinny wywiad środowiskowy lub jego aktualizację, które w 2021 r. u dziewięciu osób dokonane zostały telefonicznie, zaś u jednej w 2021 r. i wszystkich w 2022 r. – bezpośrednio. Osoby, u których przeprowadzono bezpośredni wywiad środowiskowy złożyły podpisy na druku wywiadu środowiskowego.

W latach objętych kontrolą, w przypadku wszystkich osób ubiegających się o otrzymanie wsparcia w formie usług opiekuńczych wywiad środowiskowy przeprowadzony zostały w terminie 14 dni roboczych od daty powzięcia informacji o potrzebie udzielenia pomocy. Średni czas, jaki upłynął od dnia złożenia przez osobę zainteresowaną podania o udzielenie pomocy do dnia przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego wynosił dwa dni. Najdłuższy czas wynosił 13 dni, co wiązało się z pobytem osoby zainteresowanej w szpitalu i przeprowadzeniem wywiadu po jej powrocie³³.

W toku wywiadu rozpoznano sytuację osoby ubiegającej się o pomoc, przy czym wywiad zawierał wymagane informacje dotyczące sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej. Analizowane wywiady środowiskowe zawierały diagnozę sytuacji osoby ubiegającej się o przyznanie pomocy oraz wnioski pracownika socjalnego odnośnie zasadności przyznania usług opiekuńczych. Opracowany przez pracownika socjalnego plan pomocy, wraz z określeniem wysokości odpłatności za usługi, był zatwierdzany przez dyrektora MOPS. Jako inne formy wsparcia wskazywano zazwyczaj rozmowy wspierające, poradnictwo specjalistyczne, pomoc w skompletowaniu dokumentacji, omawianie dotychczasowej pomocy i wypełnianie kwestionariusza ocen usług opiekuńczych.

(akta kontroli str. 613-628)

W czasie przeprowadzania wywiadu środowiskowego ustalano indywidualny zakres usług opiekuńczych, zgodnie z załącznikiem nr 2 do Standardu usług 2013 i 2021 oraz termin ich rozpoczęcia. Indywidualny zakres usług określono w przypadku każdej osoby, której dokumentacja była analizowana i która otrzymała pomoc. Wszystkie osoby korzystały z usług o charakterze opiekuńczo-pielęgnacyjnym, w skład których wchodziła m.in.: toaleta podopiecznego; zgłaszanie wizyt lekarskich, badań laboratoryjnych, zabiegów oraz towarzyszenie w nich, realizacja recept; załatwianie w razie potrzeby spraw urzędowych lub towarzyszenie przy ich załatwianiu; podtrzymywanie indywidualnych zainteresowań, pomoc w kontaktach z najbliższymi i otoczeniem oraz środowiskiem lokalnym. Wszystkie osoby korzystały też z usług o charakterze gospodarczym, tj. m.in: przynoszenie opału; palenie w piecu; utrzymywanie w czystości mieszkania, sprzętu sanitarnego, sprzętu pomocniczego ułatwiającego przemieszczanie się, wynoszenia śmieci; dokonywanie zakupów.

³³ Zgłoszenia podania o udzielenie pomocy z dnia 19 maja 2022 r., wywiad środowiskowy przeprowadzony w dniu 1 czerwca 2022 r., decyzja przyznająca usługi opiekuńcze nr SRP.4161.4506.45.142.22 z 15 czerwca 2022 r.

W 2021 r. indywidualny zakres usług u dziewięciu osób ustalony został podczas rozmowy telefonicznej.

Wszystkie osoby korzystające z usług opiekuńczych w 2021 r. i 2022 r., których sprawy były analizowane przedstawiły dokumenty potwierdzające wysokość dochodów osoby lub rodziny z miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku o pomoc, stanowiące podstawę wyliczenia odpłatności za jedną godzinę usług opiekuńczych. W wyniku analizy 19 spraw stwierdzono, że we wszystkich przypadkach prawidłowo ustalono dochód przypadający na jedną osobę, a wysokość opłat za usługi ustalono zgodnie z postanowieniami uchwały w sprawie usług opiekuńczych.

Spośród 19 decyzji przyznających usługi opiekuńcze, w trzech przypadkach odpłatność wynosiła 100%³⁴, w pozostałych sprawach świadczeniobiorcy ponosili odpłatność od 15% do 85% pełnego kosztu godziny usług.

(akta kontroli str. 613-628)

W przypadku wszystkich osób przyznanie usług opiekuńczych nastąpiło w formie decyzji administracyjnej. Decyzje wydawane były po upływie od dwóch do 23 dni od dnia wpływu do MOPS wniosku. Wszystkie badane decyzje administracyjne były wydane przez osobę posiadającą ważne upoważnienie Burmistrza Miasta Mińsk Mazowiecki. Decyzje te, zgodnie z art. 107 § 1 Kpa zawierały oznaczenie organu wydającego decyzję³⁵, datę i miejsce wydania, oznaczenie adresata decyzji, podstawę prawną z podaniem konkretnych przepisów prawa, rozstrzygnięcie zawierające zakres przyznanych usług, wraz z tygodniowym wymiarem czynności opiekuńczych oraz kwotą odpłatności za jedną godzinę usług. Decyzje zawierały też uzasadnienie faktyczne i prawne oraz prawidłowe pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym oraz pouczenie o konieczności niezwłocznego poinformowania o zmianie sytuacji, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń. Wszystkim decyzjom nadawano rygor natychmiastowej wykonalności, a od żadnej z wydanych decyzji nie został wniesiony środek odwoławczy.

Podczas kontroli ustalono, że w żadnej z decyzji administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze w 2021 r. nie wskazywano miejsca ich świadczenia, co stanowiło naruszenie art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W decyzjach przyznających usługi opiekuńcze w 2022 r. jednoznacznie wskazywano, że pomoc w tej formie świadczona będzie w miejscu zamieszkania danej osoby.

(akta kontroli str. 275-276, 327-328, 381-382, 409-424)

MOPS przyznając odpłatne lub częściowo odpłatne usługi opiekuńcze prawidłowo określał kwotę odpłatności za każdą godzinę usług. Odpłatność ta podlegała zmianie, zgodnie z uchwałą w sprawie usług opiekuńczych, w marcu 2021 r. i marcu 2022 r. w związku ze zmianą wysokości najniższej emerytury i renty, co wpływało na zmianę kosztu każdej godziny wsparcia. Odpłatność była także zmieniana w kwietniu 2021 r. i kwietniu 2022 r. w związku z waloryzacją rent i emerytur, przy czym, zgodnie z art. 106 ust. 3b ustawy o pomocy społecznej, wzrost odpłatności dotyczył osób samotnie gospodarujących i rodzin, których zmiana dochodu przekroczyła 10% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowego na osobę w rodzinie³⁶.

³⁴ Decyzja nr SRP.4161.763.18.99.21 z dnia 20 kwietnia 2021 r.; decyzja nr SRP.4161.4509.46.143.22 z dnia 15 czerwca 2022 r.; decyzja nr SRP.4161.4778.58.174.22 z dnia 2 grudnia 2022 r.

³⁵ Burmistrz Miasta Mińsk Mazowiecki.

³⁶ Dotyczyło to decyzji nr: SRP.4161.3855.15.127.22; SRP.4161.766.9.94.22; SRP.4161.2982.26.115.22; SRP.4161.2063.25.113.22; SRP.4161.2529.7.107.22.

W decyzjach podawano wysokość odpłatności za każdą godzinę usług opiekuńczych oraz tryb jej pobierania. W czasie kontroli ustalono, że podawany w decyzjach administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze termin wnoszenia opłat za te usługi był niezgodny z obowiązującą uchwałą Rady Miasta Mińsk Mazowiecki w sprawie usług opiekuńczych. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 275-276, 327-328, 381-382, 409-424)

W 2022 r. MOPS wydał jedną decyzję odmawiającą przyznania pomocy w formie usług opiekuńczych³⁷. Osoba zainteresowana zwróciła się do MOPS o pomoc w porządkach domowych typu: mycie drzwi, okien, podłóg oraz usunięcie zbyt dużej ilości nagromadzonej odzieży używanej. Prośba dotyczyła pomocy przez jeden miesiąc po jednej godzinie dziennie, osoba zainteresowana twierdziła, że nie może samodzielnie dokonać takich czynności ze względu na zły stan zdrowia. Do sprawy dołączono zawiadomienie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Mińsku Mazowieckim o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji nakazującej doprowadzenie mieszkania do należytego stanu sanitarno-higienicznego³⁸, nie dołączono jednak zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego konieczność korzystania z pomocy w formie usług opiekuńczych. Z przeprowadzonego w dniu 21 grudnia 2021 r. wywiadu środowiskowego wynikało, że lekarz nie znalazł wskazań zdrowotnych do przyznania tej formy pomocy i takiego zaświadczenia nie wystawił. Zainteresowanemu zaproponowano nieodpłatną pomoc firmy sprzątającej, jednak nie wyraził zgody na skorzystanie z tej formy wsparcia. Zainteresowany nie wniósł odwołania od ww. decyzji.

(akta kontroli str. 625-626)

2.3. W latach 2021-2022 w mieście Mińsk Mazowiecki obowiązywała „Procedura kierowania do domu pomocy społecznej przez MOPS”³⁹. Procedura określała tryb kierowania do domu pomocy społecznej, wskazywała wymagane dokumenty, które należało załączyć przy ubieganiu się o miejsce w dps. W dokumencie zawarto też sposób postępowania w sprawie ustalenia odpłatności za pobyt w dps.

(akta kontroli str. 425-470)

W latach 2021-2022 łącznie 17 osób ubiegało się o skierowanie do dps, w tym cztery osoby w 2021 r. i 13 osób w 2022 r. W ww. okresie MOPS wydał łącznie 15 decyzji przyznających tę formę wsparcia (trzy decyzje w 2021 r. i 12 w 2022 r.). W placówkach przebywało łącznie 67 osób, w tym 33 osoby w 2021 r. i 34 osoby w 2022 r. W ww. okresie umorzono dwa postępowania (po jednym w każdym z ww. lat)⁴⁰. W latach 2021-2022 nie wydano żadnej decyzji odmawiającej skierowania do dps.

W Ocenie zasobów pomocy społecznej potrzeby związane z finansowaniem pobytu w dps w 2021 r. i w 2022 r. określone zostały na kwotę po 1144,3 tys. zł. W projekcie budżetu MOPS na 2021 r. kwota na ten cel wynosiła 1164,6 tys. zł, a w projekcie budżetu na 2022 r. – 1403,6 tys. zł. W budżecie po zmianach na finansowanie pobytu w dps w 2021 r. zaplanowano 1164 tys. zł, a na 2022 r. – 1300 tys. zł. Wydatki na finansowanie pobytu w dps w ww. okresie wyniosły łącznie 2434,3 tys. zł, w tym 1144,3 tys. zł w 2021 r. i 1290,4 tys. zł w 2022 r.

(akta kontroli str. 505-508)

³⁷ Decyzja nr SRP.4161.3288.2.1.22 z dnia 14 stycznia 2022 r.

³⁸ Zawiadomienie z dnia 17 grudnia 2021 r. nr pisma: HK.1410.9.2021.

³⁹ Zarządzenie nr 51/19 dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim z dnia 20 grudnia 2019 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim „Procedury kierowania do domu pomocy społecznej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim”, dalej: Procedura.

⁴⁰ Powodem umorzenia postępowania było wycofanie przez stronę wniosku o skierowanie do dps.

Kontrolą objęto wszystkie 15 decyzji kierujących osoby do dps (100% osób korzystających z tej formy wsparcia w ww. latach), w tym trzy osoby w 2021 r. oraz 12 osób w 2022 r.

W kontrolowanym okresie wniosek o udzielenie pomocy w formie pobytu w dps, w dziewięciu przypadkach złożony został przez osobę ubiegającą się o skierowanie, w czterech przypadkach przez opiekuna prawnego osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej, w jednym przypadku wniosek złożył syn osoby zainteresowanej, w jednym przypadku wydane zostało postanowienie sądu o umieszczeniu osoby w dps bez jej zgody.

(akta kontroli str. 735-751)

W przypadku wszystkich badanych spraw, przed skierowaniem do dps, przeprowadzony został rodzinny wywiad środowiskowy. Z dziewięcioma osobami, spośród 14 ubiegających się o otrzymanie wsparcia w formie pobytu w dps, wywiad środowiskowy przeprowadzono w terminie 14 dni roboczych, a w sprawach niecierpiących zwłoki w terminie dwóch dni roboczych od daty powzięcia informacji o potrzebie udzielenia pomocy, co dotyczyło pięciu osób. W jednym przypadku wywiad został przeprowadzony 28 dni roboczych po wpływie wniosku do MOPS, lecz spowodowane to było koniecznością przeprowadzenia wywiadu przez inny ośrodek pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 735-751)

W trakcie wywiadu rozpoznawano sytuację osoby ubiegającej się o pomoc, każdy z dokumentów zawierał wymagane informacje dotyczące sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej. Analizowane wywiady środowiskowe zawierały diagnozę sytuacji osoby ubiegającej się o przyznanie pomocy oraz wnioski pracownika socjalnego odnośnie zasadności przyznania pobytu w dps.

(akta kontroli str. 735-751)

W latach 2021-2022 Ośrodek skierował łącznie 15 osób do poszczególnych typów placówek, spośród których jedną osobę do dps dla osób w podeszłym wieku, cztery osoby do dps dla osób przewlekle somatycznie chorych, osiem osób do dps dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz dwie osoby do dps dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Spośród ww. 15 osób do dps przyjętych zostało dziewięć osób, dwie osoby zmarły przed przyjęciem do placówki, jedna osoba w związku z pogorszeniem stanu zdrowia trafiła do hospicjum, jedna osoba zrezygnowała przed przyjęciem do dps, jedna osoba (całkowicie ubezwłasnowolniona) nie pozwoliła pracownikom socjalnym dps umieścić się do placówki, jedna osoba nadal oczekuje na przyjęcie do dps⁴¹.

(akta kontroli str. 735-751)

W sprawach wszystkich osób znajdowały się dokumenty potwierdzające wysokość dochodów osoby lub rodziny z miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku, zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia, opinia o sprawności osoby ubiegającej się o skierowanie do dps.

(akta kontroli str. 735-751)

W przypadku wszystkich osób skierowanie do dps nastąpiło w formie decyzji administracyjnej. Decyzje wydawane były po upływie od siedmiu do 30 dni od dnia wpływu wniosku. Wszystkie badane decyzje administracyjne były wydane przez osobę posiadającą ważne upoważnienie Burmistrza Miasta Mińsk Mazowiecki. Decyzje, zgodnie z art. 107 § 1 Kpa zawierały oznaczenie organu wydającego decyzję, datę i miejsce wydania, oznaczenie adresata decyzji, podstawę prawną

⁴¹ Decyzja z dnia 22 grudnia 2022 r.

z podaniem konkretnych przepisów prawa, rozstrzygnięcie zawierające wskazanie typu domu do którego kierowana jest dana osoba. Decyzje zawierały też uzasadnienie faktyczne i prawne oraz prawidłowe pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym oraz pouczenie o konieczności niezwłocznego poinformowania o zmianie sytuacji, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń. Od żadnej z wydanych decyzji nie został wniesiony środek odwoławczy.

(akta kontroli str. 735-751)

Miasto Mińsk Mazowiecki nie prowadzi domu pomocy społecznej o zasięgu gminnym. Decyzja o umieszczeniu osoby w konkretnym dps wydawana była przez starostę powiatu prowadzącego dany dom pomocy społecznej. W badanym okresie takie decyzje wydane zostały 11 osobom, odpowiednio 10 decyzji wydał Starosta Miński, a jedną decyzję Starosta Warszawski Zachodni. Następnie osoba zainteresowana przyjmowana była do wskazanego dps. W badanym okresie osiem osób przyjętych zostało do dps na terenie powiatu mińskiego oraz jedna do dps na terenie powiatu warszawskiego zachodniego. Jedna osoba nadal oczekuje na przyjęcie do dps, natomiast kolejna uniemożliwiła pracownikom socjalnym dps umieszczenie jej w placówce (osoba całkowicie ubezwłasnowolniona).

(akta kontroli str. 178-185, 735-751)

Po przyjęciu osoby do placówki wydawana była przez MOPS decyzja ustalająca opłatę mieszkańca domu za jego pobyt w dps. W latach 2021-2022 r. takie decyzje zostały wydane ośmiu osobom przyjętym do dps. Wysokość opłat za pobyt została określona prawidłowo, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej.

Wysokość opłat za dps była także zmieniana w kwietniu 2021 r. i 2022 r. w związku z waloryzacją rent i emerytur, oraz w lutym 2022 r. w związku ze zmianami podatkowymi wprowadzonymi w ramach tzw. Polskiego Ładu, przy czym, zgodnie z art. 106 ust. 3b ustawy o pomocy społecznej, wzrost odpłatności dotyczył osób samotnie gospodarujących i rodzin, których zmiana dochodu przekroczyła 10% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

(akta kontroli str. 693-696, 725-730, 735-751)

Spośród ośmiu osób, które otrzymały decyzję ustalającą opłatę, dwie osoby zrezygnowały z pobytu w dps i opuściły placówkę. Jedna osoba przebywała w dps zaledwie jeden dzień, następnie została zabrana do szpitala, gdzie po około 2,5 miesiąca pobytu zmarła. Pięć osób na dzień zakończenia kontroli NIK nadal przebywało w dps.

(akta kontroli str. 735-751)

Sześciu mieszkańców dps, którzy otrzymali od MOPS decyzję ustalającą opłatę posiadało osoby zobowiązane do współfinansowania kosztów pobytu. W przypadku trzech mieszkańców dochód osób zobowiązanych był niższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej/rodziny, w przypadku jednego mieszkańca, mimo prób podejmowanych przez MOPS, brak było możliwości przeprowadzenia wywiadu z osobą zobowiązaną. W jednym przypadku dochód osoby zobowiązanej był wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej i mimo tego z osobą tą nie zawarto umowy ustalającej wysokość wnoszonej przez nią opłaty za pobyt mieszkańca w dps, co stanowiło naruszenie art. 103 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 629-660, 735-751)

W przypadku jednego mieszkańca dps Ośrodek nie przeprowadził rodzinnego wywiadu środowiskowego w celu ustalenia sytuacji dochodowej osób zobowiązanych, z osobami zobowiązanymi nie zawarto też umowy ustalającej wysokość wnoszonej

przez nie opłaty za pobyt mieszkańca dps, co stanowiło naruszenie art. 103 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 661-689, 735-751)

2.4.

a) W latach 2021-2022 łącznie 90 osób ubiegało się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłku stałego, w tym 34 osób w 2021 r. i 56 w 2022 r. W ww. okresie MOPS wydał łącznie 86 decyzji przyznających zasiłki stałe, w tym 34 w 2021 r. i 52 w 2022 r. W ww. okresie Ośrodek wydał cztery decyzje odmawiające przyznania tego zasiłku – wszystkie w 2022 r. Wydatki na zasiłki stałe w ww. latach wyniosły łącznie 1458,8 tys. zł, w tym 690,3 tys. zł w 2021 r. i 768,5 tys. zł w 2022 r.

(akta kontroli str. 505-508)

Kontrolą objęto trzy decyzje przyznające zasiłki stałe (dwie z 2021 r. i jedną z 2022 r.). Dwie osoby, spośród badanych, otrzymały zasiłek z powodu całkowitej niezdolności do pracy⁴², zaś powodem przyznania zasiłku trzeciej osobie była niezdolności do pracy z powodu wieku⁴³. Przed przyznaniem świadczenia, w terminie nieprzekraczającym 14 dni roboczych od daty powzięcia informacji o potrzebie udzielenia pomocy, przeprowadzono rodzinny wywiad środowiskowy. W wywiadach rozpoznano sytuację osoby ubiegającej się o pomoc, w tym sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową. Wszystkie osoby, które otrzymały tego typu zasiłki prowadziły jednoosobowe gospodarstwa domowe, a ich dochód był niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej.

Kwoty przyznanego zasiłku stałego we wszystkich przypadkach ustalone zostały prawidłowo.

Kontrolą objęto także trzy decyzje odmawiające przyznania wsparcia w formie zasiłku stałego (wszystkie z 2022 r.). We wszystkich analizowanych przypadkach odmowy przyznania świadczenia były zasadne. Powodem wydania decyzji odmawiającej przyznania zasiłku stałego w trzech przypadkach było przekroczenie kryterium dochodowego rodziny⁴⁴.

(akta kontroli str. 731-732)

b) W latach 2021-2022 łącznie 16 osób ubiegało się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłku okresowego, w tym 11 osób w 2021 r. i pięć w 2022 r. Ww. okresie MOPS wydał łącznie 10 decyzji przyznających zasiłki okresowe, w tym sześć w 2021 r. i cztery w 2022 r. W ww. okresie Ośrodek wydał sześć decyzji odmawiających przyznania tego zasiłku – w 2021 r. było pięć takich decyzji i w 2022 r. jedna. Wydatki na zasiłki okresowe ww. latach wyniosły łącznie 9,3 tys. zł, w tym 6,5 tys. zł w 2021 r. i 2,8 tys. zł w 2022 r.

(akta kontroli str. 627-628)

Kontrolą objęto trzy decyzje przyznające zasiłki okresowe (jedną z 2021 r. i dwie z 2022 r.). Dwie osoby, spośród badanych, otrzymały zasiłek z powodu długotrwałej choroby⁴⁵, a powodem przyznania zasiłku trzeciej osobie było bezrobocie⁴⁶. Z osobami ubiegającymi się o przyznanie świadczenia, w terminie nieprzekraczającym 14 dni roboczych od daty powzięcia informacji o potrzebie udzielenia pomocy, przeprowadzono rodzinny wywiad środowiskowy lub jego aktualizację. W wywiadach rozpoznano sytuację osoby ubiegającej się o pomoc,

⁴² Decyzje nr: SRP.4131.3309.117.42.21 z dnia 25 maja 2021 r. i SRP.4131.4794.139.223.22 z dnia 22 grudnia 2022 r.

⁴³ Decyzje nr: SRP.4131.3801.121.49.21 z dnia 30 czerwca 2021 r.

⁴⁴ Decyzja nr: SRP.4131.3093.119.141.22 z dnia 27 czerwca 2022 r., SRP.4130.4638.428.1035.22 z dnia 7 września 2022 r., SRP.4131.1899.131.193.22 z dnia 27 października 2022 r.

⁴⁵ Decyzje nr: SRP.4132.3569.5.5.521 z dnia 15 marca 2021 r. i SRP.4132.3891.3.3.22 z dnia 23 maja 2022 r.

⁴⁶ SRP.4132.1837.4.4.22 z dnia 6 lipca 2022 r.

tj. sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową. Wszystkie osoby, które otrzymały tego typu zasiłki prowadziły jednoosobowe gospodarstwa domowe i ich dochód był niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej. Dwie spośród osób, których dokumentacja była analizowana otrzymały zasiłki na okres dwóch miesięcy⁴⁷, trzecia na okres trzech miesięcy⁴⁸. Kwoty przyznanego zasiłku okresowego we wszystkich przypadkach ustalone zostały prawidłowo.

Kontrolą objęto także trzy decyzje odmawiające przyznania wsparcia w formie zasiłku okresowego (dwie decyzje z 2021 r. i jedną z 2022 r.). We wszystkich analizowanych przypadkach odmowy przyznania świadczenia były zasadne.

Powodem wydania decyzji odmawiającej przyznania zasiłku okresowego w dwóch przypadkach było przekroczenie kryterium dochodowego – w jednym przypadku rodziny⁴⁹, w drugim osoby samotnie gospodarującej⁵⁰. Trzeci przypadek dotyczył osoby, która otrzymała w MOPS bezterminowo zasiłek stały⁵¹ oraz zasiłek celowy w marcu 2022 r. w kwocie 250 zł z przeznaczeniem na częściowe dofinansowanie zakupu żywności, środków czystości, odzieży i obuwia⁵². Osoba ta ponadto od dłuższego czasu kontynuowała leczenie w stacjonarnym szpitalu oraz nie posiadała statusu osoby bezrobotnej.

(akta kontroli str. 637-628)

c) W latach 2021-2022 łącznie 1048 osób ubiegało się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłku celowego, w tym 525 osób w 2021 r. i 523 w 2022 r. W ww. okresie MOPS wydał łącznie 3086 decyzji przyznających zasiłki celowe, w tym 1664 w 2021 r. i 1422 w 2022 r. W ww. okresie Ośrodek wydał 137 decyzji odmawiających przyznania takiego zasiłku – w 2021 r. – 66 decyzji i w 2022 r. – 71 decyzji. Wydatki na zasiłki celowe w ww. latach wyniosły łącznie 1230,4 tys. zł, w tym 677 tys. zł w 2021 r. i 553,4 tys. zł w 2022 r.

(akta kontroli str. 505-508)

Kontrolą objęto trzy decyzje przyznające zasiłki celowe (dwie z 2021 r. i jedną z 2022 r.). Dwie osoby, spośród badanych, otrzymały zasiłek na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego⁵³, zaś powodem przyznania zasiłku trzeciej osobie było pokrycie kosztów wypoczynku letniego dla dzieci⁵⁴. Przed przyznaniem świadczenia, w terminie nieprzekraczającym 14 dni roboczych od daty powzięcia informacji o potrzebie udzielenia pomocy, przeprowadzono rodzinny wywiad środowiskowy. W wywiadach rozpoznano sytuację osoby ubiegającej się o pomoc (osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową). Wszystkie osoby, które otrzymały zasiłki celowe prowadziły gospodarstwa w rodzinie. Kwoty przyznanego zasiłku wahały się od 2400 zł do 3000 zł.

Kontrolą objęto także trzy decyzje odmawiające przyznania wsparcia w formie zasiłku celowego (dwie z 2021 r. i jedna z 2022 r.). We wszystkich analizowanych przypadkach odmowy przyznania świadczenia były zasadne. Powodem wydania decyzji odmawiającej przyznania zasiłku celowego w trzech przypadkach było przekroczenie kryterium dochodowego rodziny/osoby samotnie gospodarującej⁵⁵.

(akta kontroli str. 733-734)

⁴⁷ Decyzja nr: SRP.4132.3569.5.5.521 z dnia 15 marca 2021 r. i SRP.4132.1837.4.4.22 z dnia 6 lipca 2022 r.

⁴⁸ Decyzja nr: SRP.4132.3891.3.3.22 z dnia 23 maja 2022 r.

⁴⁹ Decyzja nr SRP.4132.3756.6.6.21 z dnia 29 marca 2021 r.

⁵⁰ Decyzja nr SRP.4132.1357.10.16.21 z dnia 22 września 2021 r.

⁵¹ Decyzja nr SRP.4131.643.61.2.22 z dnia 10 stycznia 2022 r.

⁵² Decyzja nr SRP.4130.643.306.419.22 z dnia 24 marca 2022 r.

⁵³ Decyzje nr: SRP.4130.3704.144.144.21 z dnia 2 lutego 2021 r. i SRP.4130.3409.433.1096.22 z dnia 21 września 2022 r.

⁵⁴ Decyzje nr: SRP.4130.464.403.881.21 z dnia 17 czerwca 2021 r.

⁵⁵ Decyzja nr: SRP.4130.1847.267.250.21 z dnia 15 lutego 2021 r., SRP.4130.3452.34.552.21 z dnia 12 kwietnia 2021 r., SRP.4130.3073.307.421.22 z dnia 28 marca 2022 r.

d) W latach 2021-2022 Ośrodek nie przyznawał pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się osób lub rodzin.

(akta kontroli str. 507-508)

2.5. W okresie objętym kontrolą nie wpłynęły skargi dotyczące realizacji usług opiekuńczych, kierowania osób do domów pomocy społecznej oraz przyznawania zasiłków celowych, okresowych i stałych przez MOPS w Mińsku Mazowieckim.

W tym okresie kwestie dotyczące ww. form wsparcia nie były w Ośrodku poddawane kontroli przez uprawnione do tego instytucje.

(akta kontroli str. 499-504)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W żadnej z 10 analizowanych decyzji administracyjnych, przyznających usługi opiekuńcze w 2021 r., nie wskazywano „miejsca ich świadczenia”, co było niezgodne z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, stanowiącym, że ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia⁵⁶.

Dyrektor MOPS przyznała, że w decyzjach administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze w 2021 r. nie wskazywano miejsca świadczenia tych usług, wyjaśniając jednocześnie, że powodem tego był obowiązujący stan pandemii i wprowadzone czasowe obostrzenia, zakazy i nakazy. Dodała także, że działalność ośrodków pomocy społecznej w czasie epidemii ukierunkowywały rekomendacje Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w zakresie przyznawania świadczeń.

(akta kontroli str. 517-519)

NIK zaznacza, że stan pandemii wraz z wprowadzonymi czasowymi obostrzeniami, zakazami i nakazami obowiązywał do dnia 16 maja 2022 r., a mimo to decyzje administracyjne przyznające usługi opiekuńcze wydane w 2022 r. (w miesiącach luty – kwiecień) jednoznacznie wskazywały miejsce wykonywania tych usług⁵⁷. Odnośnie do rekomendacji Ministerstwa, NIK wskazuje, że dotyczyły one jedynie sposobu wykonywania usług opiekuńczych, nie odnosiły się natomiast do elementów wydawanych decyzji administracyjnych.

2. W analizowanych 19 decyzjach administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze w latach 2021-2022 wskazywano, że odpłatność za otrzymane wsparcie należy wносить do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu świadczenia usług. Było to niezgodne z § 3 ust. 7 uchwały w sprawie usług opiekuńczych, z którego wynika, że odpłatność za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze wnoszona jest z dołu do kasy MOPS do dnia 10 każdego następnego miesiąca po miesiącu, w którym świadczone były usługi.

(akta kontroli str. 198-203, 275-276, 327-328, 381-382, 409-424, 613-626)

Według wyjaśnień dyrektor MOPS zmiana terminu wnoszenia odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze została wprowadzona w marcu 2021, a więc w samym środku epidemii i wywołana została wnioskami podopiecznych korzystających z tej formy wsparcia, którzy dopiero 10 dnia

⁵⁶ Dotyczy to decyzji nr: SRP.4161.3855.46.122.21 z dnia 9 września 2021 r.; SRP.4161.3216.35.81.21 z dnia 16 kwietnia 2021 r.; SRP.4161.766.13.100.21 z dnia 20 kwietnia 2021 r.; SRP.4161.2982.6.107.21 z dnia 28 kwietnia 2021 r.; SRP.4161.763.18.99.21 z dnia 20 kwietnia 2021 r.; SRP.4161.2063.25.95.21 z dnia 20 kwietnia 2021 r.; SRP.4161.3696.2.86.21 z dnia 19 kwietnia 2021 r.; SRP.4161.1372.34.91.21 z dnia 20 kwietnia 2021 r.; SRP.4161.1199.21.76.21 z dnia 16 kwietnia 2021 r.; SRP.4161.2529.22.89.21 z dnia 20 kwietnia 2021 r.

⁵⁷ Dotyczy to decyzji: SRP.4161.3968.34.32.22 z dnia 24 lutego 2022 r.; SRP.4161.3939.37.53.22 z dnia 9 marca 2022 r.; SRP.4161.3978.38.54.22 z dnia 17 marca 2022 r.; SRP.4161.3543.6.104.22 z dnia 27 kwietnia 2022 r.

miesiąca otrzymują swoje świadczenie z funduszu ubezpieczeń społecznych. Dyrektor zaznaczyła także, że w dniu 30 stycznia 2023 r. została przyjęta uchwała Nr LVI.498.2023 Rady Miasta Mińsk Mazowiecki w sprawie usług opiekuńczych wprowadzająca zmianę terminu płatności za otrzymywane wsparcie. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła także, że o zmianę terminu wnoszenia odpłatności wnioskowali podopieczni.

Przyjmując te wyjaśnienia, NIK zaznacza, że wskazywany w decyzjach administracyjnych termin był niezgodny z obowiązującą w latach 2021-2022 uchwałą Rady Miasta w sprawie usług opiekuńczych.

(akta kontroli str. 517-519)

3. W dwóch przypadkach Ośrodek nie wyegzekwował części odpłatności pobytu w dps od osób zobowiązanych, co było niezgodne z art. 103 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, stanowiącym, że kierownik ośrodka pomocy społecznej ustala w drodze umowy z małżonkiem, zstępnymi przed wstępnymi mieszkańca domu wysokość wnoszonej przez nich opłaty za pobyt tego mieszkańca w domu pomocy społecznej, biorąc pod uwagę wysokość dochodów i możliwości.

W jednym przypadku osoba przebywająca w dps od maja 2022 r., której wydano decyzję ustalającą opłatę, posiadała osobę zobowiązaną do współfinansowania w kosztów pobytu, a dochód osoby zobowiązanej był wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej. W wywiadzie środowiskowym z dnia 30 maja 2022 r. wskazano, że dochód zobowiązanego wynosi 2614,59 zł i o kwotę 286,59 zł przekracza limit 300% kryterium dochodowego. Przesłanka uczestnictwa przez ww. w kosztach pobytu mieszkańca dps została zatem spełniona, a mimo to z osobą zobowiązaną nie zawarto umowy dotyczącej ponoszenia części kosztów pobytu w dps.

(akta kontroli str. 629-660)

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że z osobą zobowiązaną przeprowadzono cz. II wywiad środowiskowego, w którym osoba ta oświadczyła, że nie posiada możliwości wnoszenia opłat za pobyt syna w dps. Oprócz deklaracji z wywiadu środowiskowego zobowiązany nie złożył do dyrektora MOPS wniosku o zwolnienie z ponoszenia odpłatności. Dyrektor MOPS nadmieniła, że zobowiązany jest osobą trudną w kontaktach, rzadko przebywającą w miejscu zamieszkania a działania zmierzające do ustalenia możliwości ponoszenia odpłatności za pobyt w dps przez osobę zobowiązaną są nadal podejmowane.

(akta kontroli str. 513-519, 545)

NIK wskazuje na nierzetelność działań Ośrodka w powyższej sprawie. Wywiad środowiskowy ustalający dochód osoby zobowiązanej przeprowadzono w dniu 30 maja 2022 r. natomiast pismo do osoby zobowiązanej mające na celu ustalenie możliwości ponoszenia przez nią odpłatności za pobyt mieszkańca w dps zostało wysłane dopiero 2 lutego 2023 r., tj. w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli str. 545, 649-657)

W drugim przypadku mieszkanka dps, której wydano decyzję ustalającą opłatę, posiadała osoby zobowiązane do współfinansowania kosztów pobytu mieszkańca w dps. Z osobami tymi nie został przeprowadzony rodzinny wywiad środowiskowy w celu ustalenia wysokości dochodów i możliwości osób zobowiązanych. Z żadną z tych osób nie zawarto także umowy dotyczącej ponoszenia części kosztów pobytu w dps, co było niezgodne z art.103 ust.

2 ustawy o pomocy społecznej. Mieszkanka dps przebywała w placówce w okresie od 26 października 2021 r. do 31 stycznia 2022 r., po czym z dniem 1 lutego 2022 r. zrezygnowała z dalszego pobytu w dps.

(akta kontroli str. 661-689)

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że z osobami zobowiązanymi nawiązano kontakt telefoniczny. Z notatki pracownika socjalnego wynika, że córka mieszkanki dps nie wyraża zgody na pobyt matki w placówce i chce ją zabrać do siebie. Ze względu na powyższe odstąpiono od ustalania odpłatność osób obowiązanych za pobyt mieszkanki w dps. Odstąpienie nie miało formy pisemnej.

(akta kontroli str. 513-519, 581-585, 595)

NIK zauważa, że instytucja zwolnienia z opłaty za pobyt w dps unormowana została w art. 64 ustawy o pomocy społecznej, stanowiącym, że osoby wnoszące opłatę lub obowiązane do wnoszenia opłaty za pobyt mieszkańca domu w domu pomocy społecznej można zwolnić z tej opłaty częściowo lub całkowicie, na ich wniosek, po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego. W powyższej sprawie osoby zobowiązane nie zwracały się z wnioskiem o zwolnienie z opłaty za pobyt w dps. Zatem odstąpienie od ustalania odpłatności osób zobowiązanych za pobyt mieszkanki w dps było nieuprawnione.

(akta kontroli str. 583-585)

OCENA CZĄSTKOWA

MOPS w prawidłowy sposób przyznawał zasiłki stałe, okresowe i celowe, a także usługi opiekuńcze oraz pobyt w domach pomocy społecznej, które otrzymywały wszystkie osoby potrzebujące, spełniające wymagane kryteria. Kontrola wykazała jednak opieszałość Ośrodka w sprawie zawarcia umów dotyczących współfinansowania kosztów pobytu w dps z osobami zobowiązanymi, co spowodowało niewyegzekwowanie części odpłatności za pobyt w placówkach. W przypadku jednej sprawy MOPS wystosował pismo do osoby zobowiązanej, mające na celu ustalenie możliwości ponoszenia przez nią odpłatności dopiero w czasie trwania kontroli NIK, mimo że podopieczny przebywał w dps od połowy maja 2022 r. W czasie kontroli ustalono także, że w wydawanych decyzjach administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze Ośrodek podawał błędną, niezgodną z uchwałą w sprawie usług opiekuńczych, datę uiszczenia odpłatności za ich otrzymywanie, a w 2021 r. nie wskazywał miejsca ich świadczenia wsparcia.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań mających na celu dokonanie zmian Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2025 poprzez wskazanie ram finansowych oraz mierników realizacji poszczególnych celów.
2. Przedstawianie, w corocznych sprawozdaniach z działalności Ośrodka, potrzeb w zakresie pomocy społecznej.
3. Wydawanie decyzji administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania zgodnych z obowiązującą uchwałą Rady Miasta w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

4. Zawieranie z osobami zobowiązanymi umów dotyczących ponoszenia przez te osoby części kosztów pobytu mieszkańca w domu pomocy społecznej, zgodnie z art. 103 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 21 lutego 2023 r.

Kontrolerzy
Joanna Celińska
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

Marcin Grabowski
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
p.o. Dyrektor
Dariusz Rogowski

.....
podpis